Yhteiskunnalliset innovaatiot

27.2.2026

Kalle Nieminen
johtaja, Ratkaisut
Sitra

SITRA

Vaikuttavuus-tavoitteet

1 Vahvistamme tulevaisuus-ajattelua yhteiskunnassa ja kykyä ennakointiin päätöksenteossa.

2 Tuotamme merkittäviä yhteiskunnallisia innovaatioita ja vahvistamme Suomen innovaatiokykyä.

Roolimme jatkossa

Ennakoimme, fasilitoimme muutosta ja vauhditamme ratkaisuja yhteiskunnan kiperiin ongelmiin. Olemme siis

Ennakoija
Innovaatiokumppani
Rahoittajakumppani

Menetelmät + kyvykkyydet + arvot

Menetelmät + kyvykkyydet + arvot

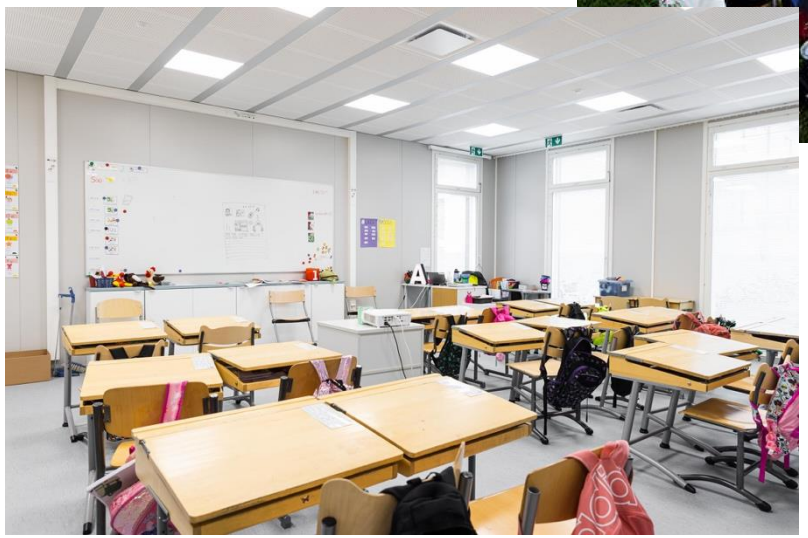

SITRA

Yhteiskunnalliset innovaatiot

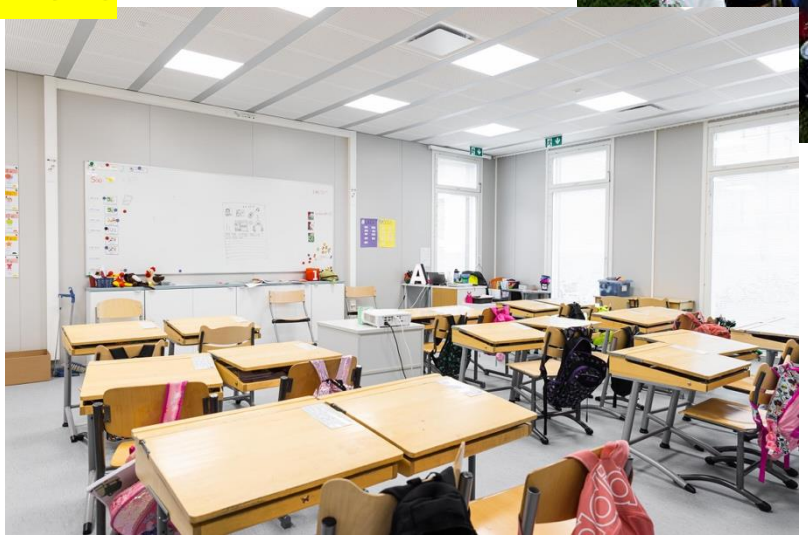

SITRA

COMPLEX

Nopeasti muuttuvassa ja kompleksisessa toimintaympäristössä syy- ja seuraussuhteet voivaan nähdä vain kokeilemalla (retrospektiivisesti)

kokeile – tunnista - reagoi

COMPLICATED

Vaihtoehtojen tunnistaminen vaatii asiantuntija-analyysia

Tunnista – analysoi - reagoi

CHAOTIC

Syy- ja seuraussuhteita ei ole. Pyritään minimoimaan vahingot

toimi – tunnista - reagoi

OBVIOUS

Ennustettavat ja selkeät kausaalisuhteet. Hyvät käytännöt riittävät.

Tunnista – kategorisoi - reagoi

SITRA

Cynefin Framework, Dave Snowden

Ennakointitoiminta

Strategisella ennakoinnilla tarkoitetaan tulevaisuutta koskevaa järjestelmällistä työtä, jonka pyrkimyksenä on vahvistaa organisaation kykyä havaita, ymmärtää ja toimia suhteessa erilaisiin tulevaisuuden tapahtumiin ja ilmiöihin.

Siihen kuuluu nykyhetken muutosten sisäistämistä, tulevaisuutta koskevien oletusten tunnistamista ja haastamista, vaihtoehtoisten tulevaisuuksien kuvittelua ja niiden peilaamista nykyhetken valintoihin.

Strateginen ennakointi vahvistaa *päätöksentekoa* ja *politiikkavalmistelua* auttamalla ymmärtämään, millainen toimintaympäristö on nyt ja tulevaisuudessa, millaisia näkemyksiä ja oletuksia tulevaisuuteen ja toimenpiteiden vaikutuksiin liittyy ja mitä pidetään mahdollisena ja toivottavana.

Innovaatiotoiminta

Innovaatiotoiminta kattaa kaikki toimet, jotka tähtäävät *innovaation* – uutuutta sisältävän ja lisäarvoa tuottavan ratkaisun syntyyn ja käyttöönottoon. Julkisella sektorilla innovaatiotoimintaan sisältyvät muun muassa tietopohjan rakentaminen, tavoitteiden asettaminen, johtaminen, osaamisen kehittäminen ja toiminnan rahoitus.

Yhteiskunnallinen innovaatio on uusi tai parannettu, aiemmasta merkittävästi poikkeava tuote tai prosessi tai niiden yhdistelmä, jolla pyritään saamaan aikaan vaikuttavuutta yhteiseksi hyväksi. Tavoiteltava vaikutus riippuu kontekstista: se voi olla esimerkiksi tuottavuus, talouskasvu tai osallisuuden ja demokratian vahvistaminen. Jotta tuote tai prosessi voidaan katsoa innovaatioksi, sen on oltava käytössä.

Monimutkaisiin haasteisiin vastaava innovaatiotoiminta edellyttää uusia lähestymistapoja ja jäsentynyttä yhteistyötä.

Ennakoiva innovaatiotoiminta

Ennakoiva innovaatiotoiminta tarkoittaa tulevien tarpeiden, haasteiden ja mahdollisuuksien aktiivista tunnistamista sekä niihin vastaavien ratkaisujen kehittämistä. Keskeistä on kyky sietää epävarmuutta, ehdottaa, rohkeita ja radikaaleja ratkaisuja, hallita disruptioita ja kehystää asioita uusilla tavoilla.

Ennakoivassa innovaatiotoiminnassa korostuu organisaation kyky havaita, ymmärtää ja toimia tulevaisuuden suhteen jo silloin, kun se alkaa ilmetä nykyhetkessä. OECD korostaakin, että pelkkä ennakointitiedon tuottaminen ei riitä, vaan sen hyödyntäminen päätöksenteossa ja innovaatioprosesseissa on ratkaisevaa vaikuttavuuden kannalta.

Lähestymistapa kytkeytyy ennakoinnin ja innovoinnin ohella organisaation strategiatyöhön, riskienhallintaan ja osallisuustoimien toteutukseen.

Lähteet: OECD OPSI, Sitran strategia Tekoja tulevaisuudelle 2024, valtiovarainministeriö innovaatiot ja tuottavuus, Oslo Manual

SITRA

INNOVAATIO-PELIKIRJA

ENNAKOIVAN INNOVAATIOTOIMINNAN PELIKIRJA V1.0

TYÖKALUJA JULKISEN SEKTORIN ENNAKOIVAAN INNOVAATIOTOIMINTAAN

SITRA

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kela

SITRA

PITÄÄ KATSOA KAUAS JA TOIMIA NYT.

Pitää katsoa kaus ja kyetä tunnistamaan ja haastamaan menneisyydestä kumpuavat ja sitä toistavat tulevaisuuskuvat.

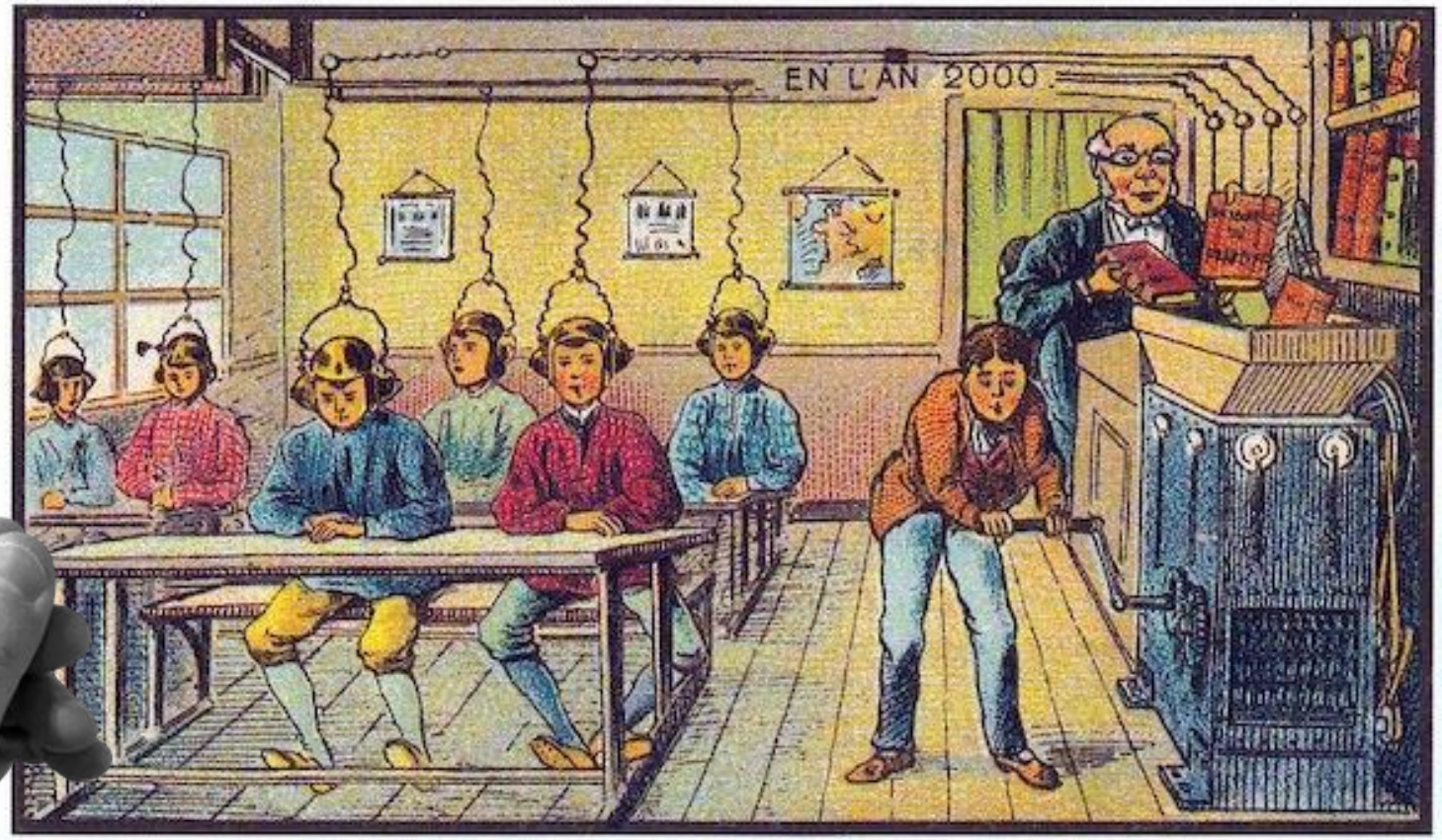

At School

Lähde: The Public Domain Review

SITRA

Pitää toimia heti.

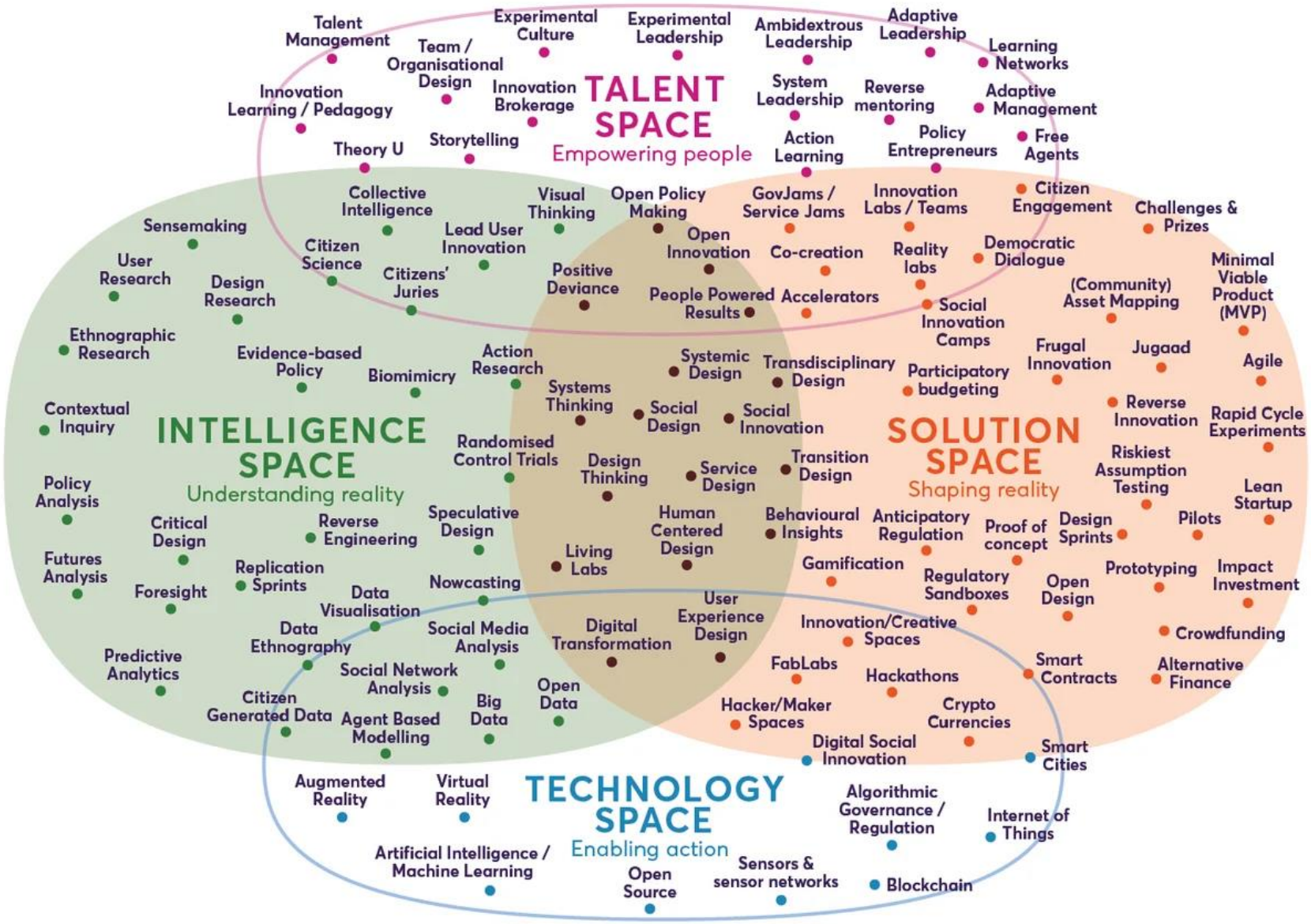

Lähde: Nesta

SITRA

Systeemidynaaminen mallinnus

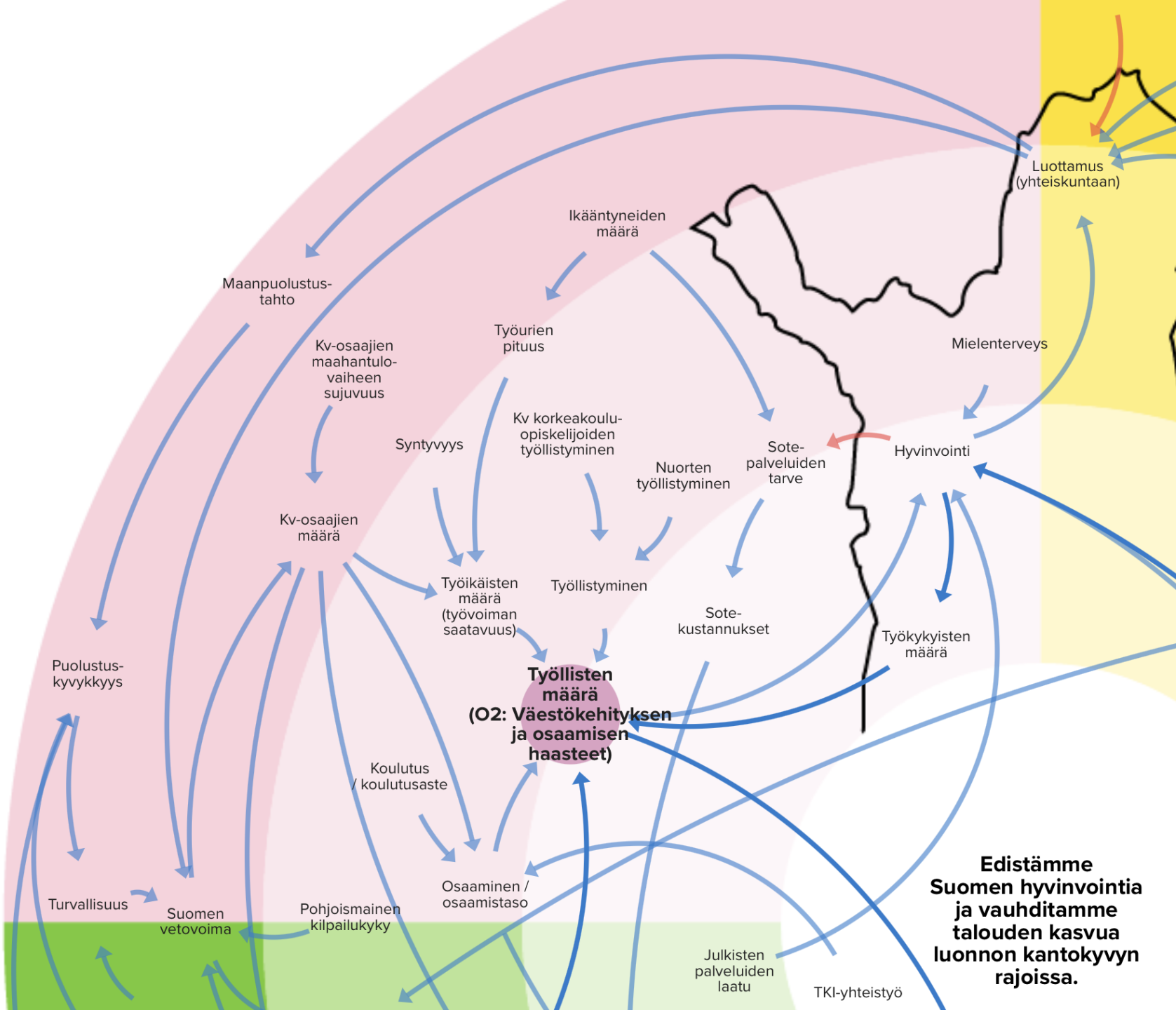

Some guiding principles for institutional innovation

1 — HARNESS SHARED INTELLIGENCE
Combine intelligence, data and knowledge to better understand and act on key tasks, wherever possible sharing intelligence as widely as possible.

2 — BREAK DOWN THE SILOS
Recognize that complex problem-solving doesn't fit into traditional structures, and require whole-of-government and whole-of-society 'mesh' approaches tying in multiple tiers of government and connecting public and private sectors.

3 — EMPOWER CITIZENS AS CO-CREATORS
Involve the public beneficiaries in shaping decisions and 'co-producing' services.

4 — PRIORITISE SIMPLICITY
Ensure that new rules and processes are as simple as possible, focusing on 'minimum necessary bureaucracy' and the lightest possible load on the public and businesses.

5 — EMBRACE NON-HUMANS AS COLLEAGUES
Incorporate AI agents and other non-human beings as partners in decisions, from very routine tasks to strategic choices, made possible by rapid evolution of technologies and recognition of rights of other entities such as animals and ecosystems.

6 — LEARN, ADAPT OR PERISH Build in capacities to quickly adapt and change in the face of deep uncertainty in an unstable world.

SITRA

KUTTO

Mistä on kyse?

Kuutio on Sitran kehittämä menetelmä ja uudenlainen tapa tarttua yhteiskunnallisiin haasteisiin, tarkastella niitä datapohjaisesti ja tulevaisuusorientoituneesti sekä löytää toimivia ratkaisuja.

Kuutioon valitaan yhteiskunnallisesti tärkeä aihe. Noin 20-30 keskeistä johtajaa ja avainhenkilöä kutsutaan kahdeksi päiväksi työskentelemään aiheen parissa.

Kuutio auttaa muodostamaan yhteisen tilannekuvan ja kehittämään ratkaisuja datapohjaisesti pitkä aikaväli ja erilaiset näkökulmat huomioiden.

SITRA

Demokratia

Väestö

Kuution neljä vakio-skenaariota

Teknologia

Ilmasto

SITRA

Kuution kuusi linssiä

Näiden linssien kautta peilaamme vipupisteitä ja ratkaisuideoita

Teknologia

Uskomukset & arvot

Luonto & ilmasto

Käyttäytyminen

Talous

Politiikka

SITRA

”Mielenkiintoinen ja onnistunut toteuttamistapa! Se mahdollisti intensiivisen aiheeseen täyden keskittymisen. Musta Kuutio-huone lisäsi intensiivisyyttä. Useita eri menetelmiä hyödynnetty toteutuksessa hyvin. Herättivät ajattelemaan ja keskustelemaan.”

Osallistujapalaute

” Tekoäly oli löytänyt hyvin haasteita ja mahdollisuuksia esittämäämme kysymykseen liittyen.”

Osallistujapalaute

” Tekoäly tehostaa, täsmentää ja etsii yhtymäkohtia paljon nopeammin kuin ihmiskäsi ja -silmä. Visuaalisesti erittäin näyttävät aineistot.”

Osallistujapalaute

” Tekoälyn käyttö ja hyödyntäminen näyttäytyi vahvana, onnistuneena kokonaisuutena”.

Osallistujapalaute

SITRA

KUUTION 12 VAIHETTA

PÄIVÄ 1: NYKYTILA & TULEVAISUUDET

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Brief	Toivottu tulevai-suus	Skenaariot & tulevai-suuskuvat	Nykytila ja rajaus	Vaikutuskartta	Reflektio

PÄIVÄ 2: MUUTOKSET & RATKAISUT

7.	8.	9.	10.	11.	12.
Laskeu-tuminen	Vipu-pisteet	Esteet & mahdolli-suudet	Entä jos?	Ratkaisut	Lopetus

Kuutio-menetelmä:

- Immersiivisyys & ihmisten välinen vuorovaikutus
- Ennakoinnin, innovoinnin ja puntaroinnin yhdistäminen
- AI-avusteinen yhteiskehittäminen
- Muotoiluajattelu & luovuus
- Data & tietopohja
- Tilallisuus & kehollisuus
- Poisrajaaminen ja fokusointi
- Einstein: 55/60 min
- **Kokeileminen**

Menetelmät + kyvykkyydet + arvot

Competency Framework for System & Portfolios Approaches for Teams

Tackling Complex Problems

"Seeing" the system

Mindset Shifts

from an **outside observer**	→	to **being part of a system**
from **internal taxonomies**	→	to **externals dynamics**
from **predetermined & internal solutions**	→	to **understanding emergence in the system**

Building collective will to transform

Mindset Shifts

from **technical**	→	to **political**
from **fixing**	→	to **reframing**
from **destination**	→	to **direction**

Generating new possibilities

Mindset Shifts

from **solutions**	→	to **options/interventions**
from **funneling**	→	to **layering**
from **results** cost/benefits	→	to **effects** opportunities

[Portfolio approach]

Innovaatiokyvyn elementit

Innovaatiotoiminnassa korostuvat yhdessä oppiminen, rohkeat kokeilut, luova ajattelu ja kyky viedä ideat käytäntöön.

Syvällinen ymmärrys nykyisistä tai tulevista tarpeista ja ongelmista, joita pyritään ratkaisemaan.

Kyky juurruttaa innovaatiot yhteiskuntaan tuottamaan lisäarvoa.

Substanssi- ja johtamisosaaminen, mahdollisuus epäonnistua, jatkuva uuden oppiminen ja kyky kehittää ratkaisuja.

Menetelmät + kyvykkyydet + arvot

OBAMA FOUNDATION

SITRA

”Better is good. That’s the history of progress”

Barack Obama

@sitrafund

TEKOJA TULEVAI-SUUDELLE

sitra.fi

SITRA